

Liikenne- ja viestintäministeriö
kirjaamo@lvm.fi

ASIA: Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi tietoyhteiskuntakaaren muuttamiseksi

VIITE: LVM/2219/03/2016

Invalidiliitto ry kiittää liikenne- ja viestintäministeriötä lausuntopyynnöstä koskien hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi tietoyhteiskuntakaaren muuttamiseksi. Invalidiliitto edistää ja kehittää fyysisesti vammaisten ja toimintaesteisten henkilöiden mahdollisuuksia osallistua, liikkua ja elää täysipainoista elämää. Liitto edustaa 149 jäsenyhdistyksensä kautta 30 000 fyysisesti vammaista ja toimintaesteistä suomalaista. Invalidiliitto on kirjoittanut strategiaansa tavoitteeksi yhdenvertainen ja esteetön Suomi.

Ohjelmistojen saattaminen näkö- ja kuulorajoitteisten saataville 211 §

YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevassa yleissopimuksessa (artikla 30 Osallistuminen kulttuurielämään, virkistys- ja vapaa-ajantoimintaan ja urheiluun) edellytetään, että sopimuspuolen pitää toteuttaa kaikki asianmukaiset toimet, jotta vammaiset henkilöt voivat seurata c) televisio-ohjelmia, elokuvia, teatteria ja muut kulttuuritoimintaa saavutettavassa muodossa. Invalidiliitto pitää kannatettavana, että erityisryhmien eli näkö- ja kuulorajoitteisten henkilöiden tarvitsema ääni- ja tekstityspalvelu ohjelmistoissa määritetään velvoittavaksi YLE Oy:n julkisen palvelun ohjelmistojen lisäksi myös kaupallisten televisiotoiminnan harjoittajien osalta. Lakiesityksen perusteluissa nostetaan esiin, että tekstityksestä hyötyvät myös ikääntyneet henkilöt, joilla on kuulo heikentynyt sekä televisio-ohjelmien seuraaminen tilanteissa tekstityksen kanssa, joissa taustahäly häiritsee seuraamista.

Lakiesityksen perusteluista aivan oikein käy ilmi, että ”säännöstä valmisteltaessa velvoittavaa sääntelyä on pidetty ainoana mahdollisuutena, jolla näkö- ja kuulorajoitteisten palvelut voidaan pitää nykyisellä tasolla.” Invalidiliitto on vastaavasti peräänkuuluttanut velvoittavan sääntelyn merkitystä fyysisesti vammaisten henkilöiden osalta muun muassa kuljettajien ammattitaidon ja ns. invataksikaluston esteettömyydestä henkilökuljetuksen liikennepalvelua koskevassa mittavassa lakiuudistuksessa.

Lakiesityksen 211 §:n 2 momentissa rajataan ääni- ja tekstitysvelvoitetta siten, että ”ääni- ja tekstityspalvelua ei kuitenkaan tarvitse liittää musiikkiesityksiin eikä

urheiluohjelmiin.” Invalidiliiton mielestä tällaista rajausta ei tule tehdä lakiin, koska YK:n vammaissopimuksessa turvattu vammaisten oikeus yhdenvertaisuuteen tulee toteuttaa täysimääräisesti myös televisio-ohjelmistojen seuraamisessa. Televisio-ohjelmistojen musiikki- ja urheilulähetykset ovat osa vammaisten henkilöiden kulttuurisia elämyksiä eikä vähiten paralympialaisissa saavutetun urheilumenestyksen takia ja moninkertaisen ratakelauksen paralympiakultamitalisti *Leo-Pekka Tähten* valitsemisen johdosta Vuoden urheilijaksi. Televisio-ohjelmien musiikkilähetykset (esim. viittomakielinen muusikko *Signmark*) ja urheiluohjelmat (esim. kesä- ja talvi-paralympialaiset) tarjoavat kulttuurin avulla myös vammaisille lapsille ja nuorille esikuvia elämässä ja voimaantumista, jota ei ole syytä lain kirjaimella rajoittaa.

Tässä täytyy muistaa televisio-ohjelmistojen muuttuminen osallistavaksi eli yhä useammin myös äänestetään katsojaäänestyksissä, mikä on yksi osallistamisen muoto tietoyhteiskuntaan. Hallituksen kärkihankkeena on Digitalisaatio erityisesti ”*Digitaalisen liiketoiminnan kasvuympäristön rakentaminen*”, mikä edellyttää myös verkossa tapahtuvien suoratoisto-ohjelmistojen ja televisio-ohjelmistojen live-lähetysten saavutettavuutta vammaisille henkilöille sekä niiden katselua muulla kuin perinteiselle TV -vastaanottimella. Vaikka liikenne- ja viestintäministeriön lakiesitys koskee tietoyhteiskuntakaaren muutosesitystä, niin siinä otetaan hyvin vähän kantaa digitalisaation ja tekniikan kehityksen tuomaan muutokseen ja TV-ohjelmien katselemisen välineitä koskevaan sääntelyyn vammaisten henkilöiden saavutettavuus huomioon ottaen.

Helsingissä 24. päivänä toukokuuta 2017

INVALIDILIITTO RY

Petri Pohjonen
Pääjohtaja

Laura Andersson
Yhteiskuntasuhdejohtaja

Lisätietoja antaa: Henrik Gustafsson, lakimies, henrik.gustafsson@invalidiliitto.fi, p. 044 765 0693